

УДК 346.5, 347.7

[https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-1\(23\)-279-293](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-1(23)-279-293)

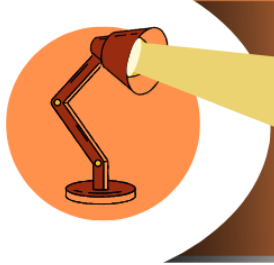
Нескороджена Лариса Леонідівна кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного цивільного та комерційного права Державного торговельно-економічного університету, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-1484-3557>

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ

Анотація. В науковій статті досліджено правове регулювання діяльності онлайн-платформ. Зазначено, що розвиток онлайн платформ є необхідним та закономірним явищем в умовах цифрової економіки. Здійснено аналіз сучасних досліджень та вказано на ряд питань, які потребують вирішення, а саме: доцільності імплементації Закону про цифрові ринки в законодавство України, захист прав споживачів онлайн-платформ, виявлення зловживань в діяльності онлайн-платформ та встановлення правових механізмів їх усунення тощо. З метою визначення поняття «онлайн-платформа», «цифрова платформа» були проаналізовані Закони ЄС «Про цифрові послуги», «Про цифрові ринки», «Про свободу медіа», «Про штучний інтелект», Закони України «Про медіа», «Про електронну комерцію», «Про цифровий контент та цифрові послуги». Для формування переліку можливих зловживань в діяльності онлайн-платформ були проаналізовані рішення Європейської комісії та Антимонопольного комітету України. Зроблено висновок, що в законодавстві ЄС поняття «цифрова платформа» не визначене, але охоплюється поняттям «онлайн-платформа», яке передбачене ст. 3 DSA та поняттям «гейткіпер» відповідно до ст. 3 DMA. В законодавстві України відсутнє чітке визначення понять «онлайн – платформа», «цифрова платформа», разом з тим є нормативно-правові акти, які використовують таку термінологію.

Зроблено висновок, що зловживаннями в діяльності онлайн-платформ можуть бути: порушення приватності та витік персональних даних; продаж підробленого, фальсифікованого, фейкового товару або надання щодо товару недостовірної інформації; кібербулінг; шахрайство з фінансами; алгоритмічні маніпуляції для утримання споживачів, надання їм непотрібного контенту, не надання права вибору, просування певного товару; зловживання рекламою та використання прихованих маркетингових практик; вплив на психічне чи фізичне здоров'я населення. Правовими механізмами усунення таких зловживань можуть бути: етичні кодекси цифрових платформ, оновлення законодавства щодо

торговельної діяльності з врахуванням практики Європейської комісії щодо аналізу діяльності онлайн-платформ, підвищення розміру штрафних санкцій.

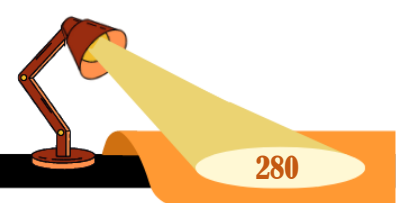
Ключові слова: онлайн-платформа, цифрова платформа, цифровий ринок, зловживання, торгівельна діяльність.

Neskorozhdena Larysa Leonidivna Ph.D. in Law, Associate Professor, Associate Professor of the Department of International, Civil and Commercial Law, State University of Trade and Economics, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0002-1484-3557>

THEORETICAL AND APPLIED ASPECTS OF THE ACTIVITIES OF ONLINE PLATFORMS

Abstract. The scientific article examines the legal regulation of the activities of online platforms. It is noted that the development of online platforms is a necessary and natural phenomenon in the digital economy. An analysis of modern research is carried out and a number of issues that need to be resolved are indicated, namely: the feasibility of implementing the Law on Digital Markets into the legislation of Ukraine, the protection of the rights of consumers of online platforms, the detection of abuses in the activities of online platforms and the establishment of legal mechanisms for their elimination, etc. In order to define the concepts of "online platform", "digital platform", the EU Laws "On Digital Services", "On Digital Markets", "On Freedom of the Media", "On Artificial Intelligence", the Laws of Ukraine "On Media", "On Electronic Commerce", "On Digital Content and Digital Services" were analyzed. To form a list of possible abuses in the activities of online platforms, the decisions of the European Commission and the Antimonopoly Committee of Ukraine were analyzed. It is concluded that the concept of "digital platform" is not defined in EU legislation, but is covered by the concept of "online platform", which is provided for in Article 3 of the DSA and the concept of "gatekeeper" in accordance with Article 3 of the DMA. The legislation of Ukraine does not provide a clear definition of the concepts of "online platform", "digital platform", however, there are regulatory legal acts that use such terminology.

It is concluded that abuses in the activities of online platforms may include: violation of privacy and leakage of personal data; sale of counterfeit, falsified, fake goods or provision of unreliable information about the goods; cyberbullying; financial fraud; algorithmic manipulations to retain consumers, provide them with unnecessary content, not provide them with the right to choose, promote a certain product; abuse of advertising and use of hidden marketing practices; impact on the mental or physical health of the population. Legal mechanisms to eliminate such abuses may include: codes of ethics for digital platforms, updating legislation on trading activities taking into account the practice of the European Commission on analyzing the activities of online platforms, and increasing the amount of fines.

Keywords: online platform, digital platform, digital market, abuse, trading activities.

Постановка проблеми. Кожен суб'єкт господарювання, який здійснює діяльність в сфері торгівлі має надію на те, що інформаційні технології допоможуть йому створити онлайн -платформу для торгівлі, яка буде відомою у всьому світі, як Amazon, Rozetka та інші. Це бажання суб'єктів господарювання обумовлено певними чинниками:

- світова економіка вже перейшла до розвитку цифрової економіки, де головним інструментом виступають інформаційні технології;

- традиційна торгівля все більше змінюється на електронну комерцію;

- конкурентоспроможність продавців залежить від їх можливості реагувати на виклики, що ставить життя. Згадаймо COVID -19, коли компанії, які перейшли в онлайн торгівлю, стали більш конкурентоспроможними, ніж ті, що здійснювали традиційну торговельну діяльність. Наприклад, за даними компанії по автоматизації ресторанів Poster, лише після двох тижнів карантину в 2020 році 2500 українських закладів припинили роботу [1];

- сучасні покупці також змінилися і більше купують товари онлайн, економлячи таким чином час на похід до магазинів. У «Звіті про глобальний огляд цифрових технологій за 2024 рік» зазначається, що з 8,08 млрд. людей населення Землі 5,35 млрд. людей користуються Інтернетом, що еквівалентно 66,2% населення світу. В згаданому звіті іде мова і про зростання кількості користувачів соціальних мереж у світі, що перевищує 5 мільярдів, та постійні тенденції у підключеній поведінці, такі як збільшення часу, проведеного онлайн, розвиток нових платформ, таких як ТікТок тощо. Цікаві статистичні дані, які оприлюднені в цьому звіті щодо споживачів різних послуг, а саме, збільшення користувачів мобільних телефонів на 0,3% порівняно з минулим роком, але зменшення користувачів, які: дивляться телевизор на 3,3%, читають онлайн газети – на 7,5%, читають паперові газети – на 10,1 %, слухають радіо – на 9,9%, слухають музичні платформи – на 4,7% [2].

З викладеного свідчить, що розвиток онлайн платформ є необхідним, бо сприяє створенню додаткових робочих місць (за прогнозами аналітиків кількість працівників онлайн-платформ до кінця 2025 року могла досягнути 43 мільйонів) [3] та закономірним. Однак є ризики монополізації діяльності певних онлайн-платформ. В 2023 році Європейська комісія визначила 17 великих онлайн-платформ (VLOP) та 2 дуже великі онлайн-пошукові системи (VLOS), які охоплюють щонайменше 45 мільйонів активних користувачів щомісяця. [4] Не дивлячись на те, що для онлайн-платформ в ЄС встановлені чіткі правила поведінки, які передбачені Законами ЄС «Про цифрові послуги» (надалі – DSA) [5], «Про цифрові ринки» (надалі – DMA) [6], «Про свободу медіа» [7], «Про

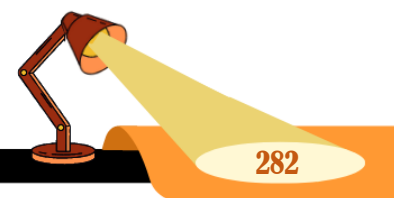

штучний інтелект» (надалі – АІА) [8], Європейська комісія неодноразово виявляла зловживання онлайн-платформами та накладала штрафні санкції за порушення Закону про цифрові ринки.

В Україні діяльність онлайн -платформ регулюється Законом України «Про медіа» [9], Законом України «Про електронну комерцію» [10], Законом України «Про цифровий контент та цифрові послуги» [11] та іншими. Разом з тим, ще є ряд питань щодо онлайн-платформ, які залишилися нерегульованими, наприклад, платформи спільного доступу до інформації не мають спеціального регулювання, їх провайдери не віднесені до суб'єктів у сфері медіа та не мають жодних обов'язків щодо захисту персональних даних, блокування незаконного контенту, системи комунікації з власниками сторінок/ каналів щодо поширення ними недостовірної інформації [12], відсутні чіткі правила використання електронного підпису з одноразовим ідентифікатором, не врегульовано використання штучного інтелекту онлайн-платформами при наданні послуг, та інші.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питань діяльності онлайн-платформ в Україні займалися: Н. Новікова, О. Дьяченко, О. Гончаренко, які встановили, що від рівня цифровізації економіки залежить її зростання: країни-лідери за розмірами економіки мають розвинений цифровий сектор, впроваджують цифрові технології у більшість видів економічної діяльності. Основу цифрової екосистеми світу формують американські та азійські компанії-лідери, які зацікавлені в експансії на ринках, що активно розвиваються [13]; Р. Полікровський аналізував діяльність цифрових платформ в сфері надання публічних послуг та зробив висновок, що цифрові інструменти сприяють забезпеченню прозорості завдяки відкритим даним (Prozorro, бюджети), оперативності – через автоматизацію процедур та дистанційне управління (Дія), громадській участі – через електронні консультації, голосування та бюджети участі (e-DEM), а також контролю – через механізми зворотного зв'язку, онлайн-моніторинг виконання проєктів та доступ до звітності [14]; В. Кохан наголошує на необхідності забезпечити правове регулювання цифрових платформ як окремого об'єкта правовідносин, адже правила роботи найбільших цифрових платформ - це те, що може бути зроблене на них технічно, поступово витісняє національне регулювання і створює паралельні механізми захисту прав споживачів і виробників у спорах, пов'язаних з неякісним товаром, затримками доставки товару або спричинення несправності у процесі його доставки тощо [15, с.109]; А. Жибак досліджував інституційний механізм впровадження Закону про цифрові ринки (DMA) [16], акцентував увагу на ключових проблемах, що зумовили активізацію регуляторних ініціатив щодо функціонування великих онлайн-платформ, зокрема зростання їхньої економічної влади, домінування на цифровому ринку ЄС, обмеження конкуренції та негативні наслідки для бізнес-користувачів і споживачів [17] та інші. Доцільно зауважити, що тема правового

регулювання діяльності онлайн-платформ є актуальною, багато науковців її досліджують, але є ще питання, які потребують вирішення, а саме: доцільності імплементації Закону про цифрові ринки в законодавство України, захист прав споживачів онлайн-платформ, виявлення зловживань в діяльності онлайн-платформ та встановлення правових механізмів їх усунення тощо.

Метою статті є з'ясування теоретико-правових засад діяльності онлайн-платформ як інструменту торговельної діяльності, розкриття зловживань в діяльності онлайн-платформ та подання пропозицій щодо встановлення правових механізмів їх усунення.

Виклад основного матеріалу. Перш за все потрібно з'ясувати, що розуміється під поняттям онлайн-платформи, адже в певних джерелах та нормативно-правових актах застосовується ще й терміни «цифрова платформа», «маркет-плейс», «електронний торговельний майданчик», «інтернет-магазин» тощо. В законодавстві України відсутнє чітке визначення понять «онлайн – платформа», «цифрова платформа», разом з тим є нормативно-правові акти, які використовують таку термінологію. В деяких законодавчих актах сервіси, де можна отримати різні послуги, називаються платформами. Так, закон України «Про медіа» оперує поняттями «платформа спільного доступу до відео» та «платформа спільного доступу до інформації», під якими розуміє сервіси, які надають можливість доступу, поширення, користування, завантаження, зберігання відео та інформації, без тотального редакційного контролю; «онлайн-медіа» під яким розуміється «медіа, що регулярно поширює інформацію у текстовій, аудіо-, аудіовізуальній чи іншій формі в електронному (цифровому) вигляді за допомогою мережі Інтернет на власному веб-сайті». На відміну від платформ спільного доступу онлайн – платформа характеризується тим, що має редакційний контроль над контентом, постійну назву, періодичність публікацій [9].

В законі України «Про публічні консультації», який на даний час не набрав чинності, передбачена можливість надавати публічні консультації на онлайн-платформі – програмному модулі онлайн-платформи для взаємодії з громадянами та інститутами громадянського суспільства [18].

Загального визначення поняття «цифрова платформа» на даний час теж не існує, однак вже діє цифрова платформа послуг Уряду для бізнесу «Дозвіл - цифрова платформа, що має на меті спрощення регуляторних процедур через надання можливості електронного подання документів як точка входу для отримання в електронному вигляді дозвільних документів (ліцензій, документів дозвільного характеру, адміністративних послуг, інших публічних послуг), пов'язаних із веденням бізнесу, в усіх секторах економіки [19].

Визначення поняття «цифрова платформа» запропоновано в проєкті Закону про внесення змін до Податкового кодексу України та закону України «Про банки і банківську діяльність» щодо впровадження міжнародного автоматичного

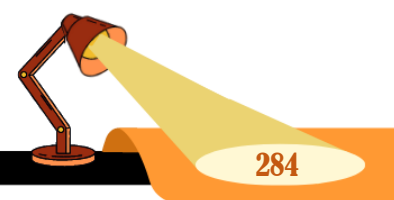
обміну інформацією про доходи, отримані через цифрові платформи (реєстраційний номер 14025 від 09.09.2025 р.) «платформа (цифрова платформа) - будь-яке програмне забезпечення, включаючи веб-сайт, його частину або додатки (у тому числі мобільні додатки), що доступне для користувачів та дозволяє продавцям товарів та послуг здійснювати комунікацію з іншими користувачами для здійснення прямо або опосередковано звітної діяльності для таких користувачів. Операції, що забезпечуються платформою, також можуть включати збір, розрахунок та виплату (зарахування) винагороди за звітну діяльність. Термін «платформа» не включає програмне забезпечення, яке не впливає на здійснення звітної діяльності та забезпечує виключно здійснення хоча б однієї з таких операцій: обробку платежів, що здійснюються щодо звітної діяльності; інформування про звітну діяльність або рекламу звітної діяльності для користувачів; перенаправлення або переведення користувачів на платформ» [20].

В законодавстві ЄС поняття «цифрова платформа» теж не визначене, але охоплюється поняттям «онлайн-платформа», яке передбачене ст. 3 DSA та поняттям «гейткіпер» відповідно до ст. 3 DMA.

DSA встановив критерії щодо дуже великих онлайн-платформ та пошукових систем, а саме під ознаки дуже великих онлайн-платформ та пошукових систем підпадають ті, що мають понад 45 мільйонів користувачів у ЄС, тобто кількість, еквівалентну 10% населення ЄС (абз. 76 преамбули DSA). Це платформи, що надають основні платформні послуги, вони мають здатність з'єднувати багатьох бізнес-користувачів з багатьма кінцевими користувачами через свої послуги, що, у свою чергу, дозволяє їм використовувати доступ до великих обсягів даних. Деякі з цих підприємств здійснюють контроль над цілими екосистемами платформ у цифровій економіці, і їх структурно надзвичайно важко оскаржити або конкурувати з боку існуючих або нових операторів ринку, незалежно від того, наскільки інноваційними та ефективними можуть бути ці оператори ринку. Конкурентність знижується, зокрема, через існування дуже високих бар'єрів для входу або виходу, включаючи високі інвестиційні витрати, які неможливо або важко відшкодувати у разі виходу, та відсутність або обмежений доступ до деяких ключових ресурсів цифрової економіки, таких як дані. В результаті зростає ймовірність того, що базові ринки не функціонують належним чином або незабаром перестануть функціонувати належним чином. Тому, ці онлайн-платформи повинні дотримуватися найсуворіших правил DSA.

Європейська комісія при визначенні критерій щодо VLOP та VLOS вказує на групи системних ризиків та зловживань, пов'язаних із:

- поширенням неправомірного контенту;
- порушенням чи обмеженням прав та основних свобод людини;
- можливістю настання негативних наслідків для демократичних процесів та громадської безпеки;

- негативним впливом на психічне чи фізичне здоров'я населення.

Аналізуючи діяльність VLOP та VLOS Європейська комісія неодноразово вказувала на зловживання з боку онлайн-платформ та накладала штрафні санкції за порушення Закону про цифрові ринки.

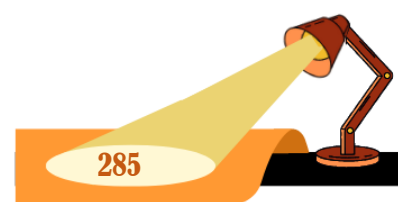
Наприклад, 23.04.2025 року Європейська комісія визнала Apple та Meta такими, що порушили Закон про цифрові ринки (DMA), а саме Apple не виконав свої зобов'язання щодо боротьби з налаштуванням реклами згідно Закону про цифрові ринки (DMA), а Meta порушила зобов'язання DMA надати споживачам вибір сервісу, який використовує менше їхніх персональних даних. Тому Комісія оштрафувала Apple та Meta на 500 мільйонів євро та 200 мільйонів євро відповідно.

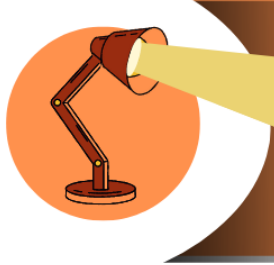
Порушення Apple полягало в тому, що через низку обмежень, встановлених Apple, розробники додатків не можуть повною мірою скористатися перевагами альтернативних каналів розповсюдження поза App Store. Аналогічно, споживачі не можуть повною мірою скористатися альтернативними та дешевшими пропозиціями, оскільки Apple забороняє розробникам додатків безпосередньо інформувати споживачів про такі пропозиції. Європейська комісія вимагала скасувати всі технічні та комерційні обмеження на керування та утриматися від повторення невідповідної поведінки в майбутньому, що включає вжиття дій з еквівалентною метою або наслідком [21].

Порушення Meta полягало в запровадженні бінарної рекламної моделі «Згода або оплата». За цією моделлю користувачі Facebook та Instagram з ЄС мали вибір між згодою на об'єднання персональних даних для персоналізованої реклами або щомісячною оплатою підписки на послугу без реклами.

Комісія виявила, що ця модель не відповідає DMA, оскільки вона не надавала користувачам необхідного конкретного вибору для вибору послуги, яка використовує менше їхніх персональних даних, але в іншому еквівалентна послугі «персоналізованої реклами». Модель Meta також не дозволяла користувачам здійснювати своє право вільно давати згоду на об'єднання своїх персональних даних. Варто зауважити, що в разі невиконання онлайн платформами рішень Європейської комісії протягом 60 днів, їм загрожують періодичні штрафні виплати.

Наступним прикладом постійного порушення правил цифрової торгівлі є Google, на який Європейська комісія неодноразово накладала штрафи за порушення Закону про цифрові ринки, а саме: 27.06.2017 року Google був оштрафований на 2,42 мільярда євро за зловживання своїм домінуючим становищем на ринку як пошукова система, надаючи незаконну перевагу іншому продукту Google – своєму сервісу порівняння цін [22]; 18.07.2018 року Google був оштрафований на 4,34 мільярда євро за порушення антимонопольних правил ЄС. З 2011 року Google запроваджував незаконні обмеження на виробників

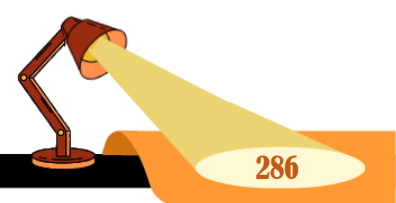

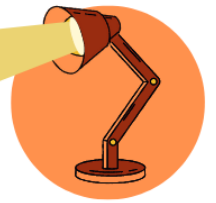
пристроїв Android та операторів мобільних мереж, щоб закріпити своє домінуюче становище в загальному інтернет-пошуку [23]; 20.03.2019 року - штраф на 1,49 мільярда євро за зловживання своїм домінуючим становищем на ринку та запровадження низки обмежувальних положень у контрактах зі сторонніми веб-сайтами, які перешкоджали конкурентам Google розміщувати свою пошукову рекламу на цих веб-сайтах [24]; 05.09.2025 року на Google був накладений штраф у розмірі 2,95 мільярда євро за зловживання своїм домінуючим становищем у сфері технологій дисплейної реклами або «adtech» протягом понад десяти років [25].

Беручи до уваги викладене, можна зазначити, що такі платформи, як Google, Apple та Meta відіграють життєво важливу роль на цифрових ринках. Бізнес та споживачі залежать від онлайн-платформ, бажаючи отримати максимальну користь від цифровізації. Тому законодавство щодо цифрових ринків, конкурентні правила поведінки повинні бути максимально прозорими та ефективними, щоб забезпечити справедливу конкуренцію та захист прав усіх учасників ринку. Крім того, повинен бути постійний нагляд та контроль за діяльністю онлайн-платформ, адже навіть величезні штрафи, які можуть бути накладені на такого суб'єкта господарювання, не зупиняють його в порушенні конкурентного законодавства. З іншого боку, чи можна вважати ці штрафи великими беручи до уваги доходи компанії. За статистичними даними річні доходи Google з ~\$182 млрд. в 2020 році зросли до ~\$320+ млрд. в 2024 році [26], тобто штраф у 2,95 мільярда євро, це фактично 1% доходу компанії. Тому, на нашу думку, потрібно збільшити розміри штрафів, які накладаються Європейською комісією за порушення антимонопольних правил ЄС.

05.12.2025 р. Європейська Комісія наклала штраф у розмірі 120 мільйонів євро на компанію X за порушення своїх зобов'язань щодо прозорості згідно із DSA, а саме порушенням було те, що на X може будь-хто заплатити за отримання статусу «перевірено» без необхідності перевірки компанією того, хто стоїть за обліковим записом, що ускладнює для користувачів оцінку справжності облікових записів та контенту, з яким вони взаємодіють. Цей обман наражає користувачів на шахрайство, включаючи шахрайство з видаванням себе за іншу особу, а також інші форми маніпуляцій з боку зловмисників. Хоча DSA не вимагає перевірки користувачів, він чітко забороняє онлайн-платформам неправдиво стверджувати, що користувачі були перевірені, коли такої перевірки не було [27].

В Україні також є багато великих та популярних онлайн-платформ у різних сферах: маркетплейси (Rozetka, Prom.ua, OLX), освітні (Prometheus, EdEra), соціальні мережі (Telegram, YouTube, Facebook), а також платформи для пошуку роботи (Layboard.com), що свідчить про розвиток цифрового простору країни. Станом на листопад 2025 року найбільш відвідуваними маркетплейсами є: в

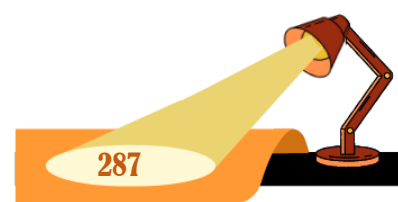

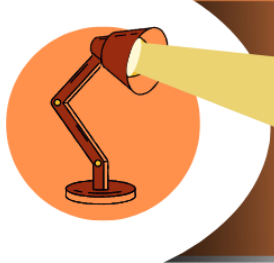
сфері маркетплейсів, що продають побутову техніку та електроніку - Rozetka (45,4 млн.); незмінним лідером серед маркетплейсів товарів і послуг залишається сайт оголошень OLX, відвідуваність якого у вересні 2025 року склала майже 53 млн. Друге місце посідає маркетплейс Prom.ua з 32,9 млн відвідувачів за місяць, а на третьому - RIA.com (19,6 млн) [28]. Тобто, як бачимо, деякі онлайн-платформи також підпадають під ознаки великих онлайн-платформ, визначених DSA. Але Україна не членом ЄС, тому дія DSA та DMA не поширюється на діяльність українських онлайн-платформ. Доцільно зазначити, що Україна ухвалила власні закони, що відтворюють принципи та вимоги європейських DSA та DMA.

Щодо діяльності онлайн-платформ на території України, то Антимонопольний комітет України з 2018 року приймав рішення про концентрацію таких суб'єктів господарювання чи надавав дозвіл на їх узгодженні дії, наприклад, 13 вересня 2018 року на засіданні Антимонопольного комітету України прийнято рішення про надання дозволу на концентрацію інтернет-супермаркету «Rozetka» і групи компаній «EVO».; 01.05.2025 р. – був наданий дозвіл на узгодженні дії ТОВ «КОНСАЛТ СИСТЕМА», ТОВ «КРВН», компанії «REDINFINE CONSULTANTS LIMITED» (м. Лімасол, Республіка Кіпр) та фізичній особі – громадянину України на узгодженні дії у вигляді реалізації положень про утримання від конкуренції, що передбачені підпунктом 15.2.2. Акціонерної угоди щодо Групи Каста, тощо.

Щодо виявлення можливих зловживань і діяльності онлайн-платформ, то Антимонопольний комітет України поки що, без застосування штрафних санкцій, надає рекомендації, метою яких є здійснення заходів, спрямованих на запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції. Так, Антимонопольний комітет України на своєму засіданні 25 січня 2024 року рекомендував КП «ГІОЦ» вжити заходів для залучення надавачів платіжних послуг до «Платформи цифрових мобільних сервісів «Київ Цифровий» на прозорих, чітких і недискримінаційних умовах з метою прийому платежів від платників і подальшого переказу коштів через систему, складовою частиною якої є застосунок «Київ Цифровий», зокрема у випадку тимчасового затримання транспортного засобу [29]; 19 грудня 2024 року Антимонопольний комітет України надав рекомендації ТОВ «І-ТРЕВЕЛС» щодо припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку надання послуги спільного використання автомобілів за допомогою онлайн-платформ, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів [30], тощо.

В цілому, якщо проаналізувати рішення Європейської комісії, Антимонопольного комітету України, наукові праці та дослідження різних платформ, то

можна зробити висновок щодо приблизного переліку зловживань з боку онлайн-платформ: порушення приватності та витік персональних даних; продаж підробленого, фальсифікованого, фейкового товару або надання щодо товару недостовірної інформації; кібербулінг; шахрайство з фінансами; алгоритмічні маніпуляції для утримання споживачів, надання їм непотрібного контенту, не надання права вибору, застосування накрутки для просування товару; зловживання рекламою та використання прихованих маркетингових практик; вплив на психічне чи фізичне здоров'я населення. Такі зловживання онлайн-платформами на території України виникають, на нашу думку, у зв'язку з низьким рівнем цифрової грамотності населення, недостатнім контролем Антимонопольним комітетом України їх діяльності, низьким рівнем відповідальності та незначними штрафними санкціями. Доцільно погодитися з науковцями, що механізмами усунення зловживань в діяльності онлайн-платформ можуть бути розвиток цифрової етики [31], використання штучного інтелекту для моніторингу діяльності онлайн-платформ. Як приклад, можна навести DOZORRO - платформа, що аналізує діяльність Prozoogo, виявляє прогалини та слабкі місця у сфері публічних закупівель, пропонує варіанти, як їх усунути.

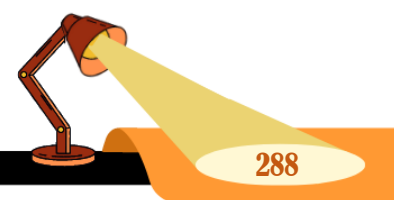
Висновки.

• З аналізу законодавчих актів, рішень органів влади та наукових праць можна зробити висновок, що цифрові платформи/ онлайн-платформи - це онлайн простір, де відбувається обмін інформацією, послугами, товарами та інша взаємодія між учасниками ринків: виробниками, постачальниками, розробниками, партнерами, користувачами, клієнтами та ін.;

• Діяльність онлайн-платформ підпадає під дію Цивільного кодексу України, Законів України «Про захист економічної конкуренції», «Про захист прав споживачів», «Про рекламу» та інших законодавчих актів, що регулюють торговельну діяльність;

• Зловживання у сфері діяльності онлайн-платформ охоплюють як технічні, так і соціально-економічні аспекти. До ключових форм таких практик належать порушення приватності та витік персональних даних, продаж підробленої чи фальсифікованої продукції та поширення недостовірної інформації про товари, прояви кібербулінгу та фінансового шахрайства. Важливим чинником ризику є алгоритмічні маніпуляції, спрямовані на утримання споживачів, нав'язування їм нерелевантного контенту, обмеження права вибору та штучного просування товарів. Додатково слід відзначити зловживання рекламними інструментами та прихованими маркетинговими практиками, що у сукупності можуть мати негативний вплив на психічне й фізичне здоров'я населення;

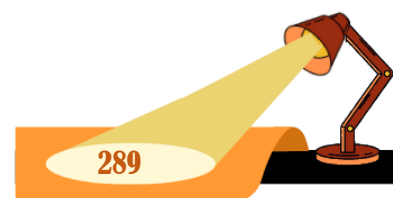
• Правовими механізмами усунення таких зловживань можуть бути: розроблені етичні кодекси цифрових платформ, оновлення законодавства щодо торговельної діяльності з врахуванням практики Європейської комісії щодо аналізу діяльності онлайн-платформ, підвищення розміру штрафних санкцій.

Література:

1. Бізнес на карантині: статистика від Опендатабот <https://news.dtki.ua/society/economics/61843-biznes-na-karantini-statistika-vid-opendatabot>
2. [2024]Digital Global Overview Report 2024 Meltwater.pdf URL: https://www.slideshare.net/slideshow/2024digital-global-overview-report-2024-meltwaterpdf/267675960?from_search=0
3. Rights for platform workers: Council agrees its position. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/06/12/rights-for-platform-workers-council-agrees-its-position/>
4. Digital Services Act: Commission designates first set of Very Large Online Platforms and Search Engines. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_2413
5. Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market For Digital Services and amending Directive 2000/31/EC (Digital Services Act) (Text with EEA relevance) URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj/eng>
6. Regulation (EU) 2022/1925 of the European Parliament and of the Council of 14 September 2022 on contestable and fair markets in the digital sector and amending Directives (EU) 2019/1937 and (EU) 2020/1828 (Digital Markets Act) (Text with EEA relevance) URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/1925/oj>
7. Regulation (EU) 2024/1083 of the European Parliament and of the Council of 11 April 2024 establishing a common framework for media services in the internal market and amending Directive 2010/13/EU (European Media Freedom Act) (Text with EEA relevance). URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj>
8. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence and amending Regulations (EC) No 300/2008, (EU) No 167/2013, (EU) No 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 and (EU) 2019/2144 and Directives 2014/90/EU, (EU) 2016/797 and (EU) 2020/1828 (Artificial Intelligence Act) (Text with EEA relevance) URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R1689&qid=1764882879280>
9. Про медіа: Закон України від 13 грудня 2022 року № 2849-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>
10. Про електронну комерцію: Закон України від 3 вересня 2015 року № 675-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>
11. Про цифровий контент та цифрові послуги: Закон України від 10 серпня 2023 року № 3321-IX. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3321-20#Text>
12. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання діяльності платформ спільного доступу до інформації, через які поширюється масова інформація» blob:<https://itd.rada.gov.ua/c03bf3b1-422b-4c46-b815-b7a3fa153032>
13. Новікова Н., Дьяченко О. і Гончаренко, О. 2023. Цифрові платформи як драйвер розвитку економіки. *Scientia fructuosa*. 150, 4 (Вер 2023), 47–66. DOI:[https://doi.org/10.31617/1.2023\(150\)04](https://doi.org/10.31617/1.2023(150)04).
14. Полікровський, Р. (2025). Цифрові платформи як каталізатор ефективного проєктного управління в територіальних громадах. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 338(1), 645-651. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-96>
15. Кохан В. П. Правове регулювання діяльності комерційних цифрових платформ / В. П. Кохан // Сучасні проблеми права та інноваційної економіки: зб. наук. праць НДІ ПЗІР НАПрН України №3 за матеріалами інтернет-конференції, 26 березня 2021 року. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2021. С. 104-110.

16. Жибак А.А. Особливості квазіцентралізованої системи забезпечення виконання Закону про цифрові ринки. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2024. Випуск 43. С. 18-23 DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series18.2024.43.03>

17. Жибак А.А. Цифрові гейткіпери як виклик європейській моделі правового регулювання онлайн-платформ. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: юридичні науки. 2025. №3. Том 36 (75). С.152-159. DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2025.3/24>

18. Про публічні консультації: Закон України від 20 червня 2024 № 3841-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3841-20/ed20240620#n10>

19. Угода про грант Цільового фонду багатьох донорів з підтримки, відновлення, відбудови та реформування України (Проект "Стійке, інклюзивне та екологічно збалансоване підприємництво") між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку і Міжнародною асоціацією розвитку, що діють як адміністратор Цільового фонду багатьох донорів з підтримки, відновлення, відбудови та реформування України від 04 листопада 2024. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996_015-24/ed20241104#n129

20. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України та Закону України "Про банки і банківську діяльність" щодо впровадження міжнародного автоматичного обміну інформацією про доходи, отримані через цифрові платформи (реєстраційний номер 14025 від 09 вересня 2025). <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/57296>

21. Commission finds Apple and Meta in breach of the Digital Markets Act. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1085

22. Antitrust: Commission fines Google €2.42 billion for abusing dominance as search engine by giving illegal advantage to own comparison shopping service – Factsheet. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/memo_17_1785

23. Antitrust: Commission fines Google €4.34 billion for illegal practices regarding Android mobile devices to strengthen dominance of Google's search engine. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_18_4581

24. Antitrust: Commission fines Google €1.49 billion for abusive practices in online advertising. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_19_1770

25. Commission fines Google €2.95 billion over abusive practices in online advertising technology. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1992

26. Статистика пошуку Google за 2025 рік: оприлюднено вражаючі цифри. URL: <https://affmaven.com/uk/google-search-statistics>

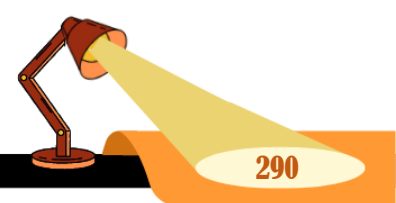
27. Commission fines X €120 million under the Digital Services Act. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_2934

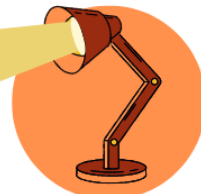
28. Rozetka, EVA, АТБ та інші: рейтинг найпопулярніших інтернет-магазинів за вересень 2025-го <https://www.ucsc.org.ua/rozetka-eva-atb-ta-inshi-rejtyng-najpopulyarnishyh-internet-magazyniv-za-veresen-2025-go/>

29. АМКУ надав КП «ГІОЦ» рекомендації стосовно платежів у застосунку «Київ Цифровий» <https://amcu.gov.ua/news/amku-nadav-kp-hiots-rekomendatsii-stosovno-platezhiv-u-zastosunku-kyiv-tsyfrovui>

30. АМКУ надав рекомендації Blablacar <https://amcu.gov.ua/news/amku-nadav-rekomendatsii-blblacar>

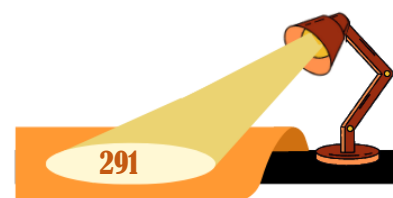
31. Кравченко, А. А., Кизименко, І. О., Красільнікова, О. В., & Гусєва, Н. Ю. (2025). ЕТИКА В ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ. *Культурологічний альманах*, (1), 215–232. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2025.1.24>

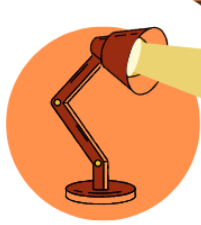

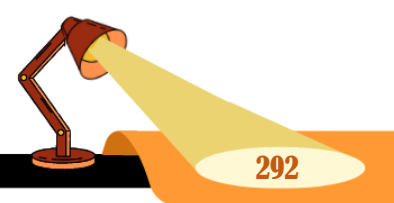
References:

1. Biznes na karantyni: statystyka vid Opendatabot. (n.d.). [Business in quarantine: statistics from Opendatabot] Retrieved from <https://news.dtki.ua/society/economics/61843-biznes-na-karantyni-statistika-vid-opendatabot>[in Ukrainian].
2. [2024]Digital Global Overview Report 2024 Meltwater.pdf URL: https://www.slideshare.net/slideshow/2024digital-global-overview-report-2024-meltwaterpdf/267675960?from_search=0
3. Council of the European Union. (2023, June 12). *Rights for platform workers: Council agrees its position*. Retrieved from <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/06/12/rights-for-platform-workers-council-agrees-its-position/>
4. European Commission. (2023). *Digital Services Act: Commission designates first set of Very Large Online Platforms and Search Engines*. Retrieved from https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_2413
5. Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market For Digital Services. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj/eng>
6. Regulation (EU) 2022/1925 of the European Parliament and of the Council of 14 September 2022 on contestable and fair markets in the digital sector. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/1925/oj>
7. Regulation (EU) 2024/1083 of the European Parliament and of the Council of 11 April 2024 establishing a common framework for media services. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj>
8. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R1689>
9. Zakon Ukrainy “Pro media” vid 13 hrudnia 2022 roku № 2849-IX. [Law of Ukraine “About the media” from December 13, 2022 . № 2849-IX] Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text> [in Ukrainian].
10. Zakon Ukrainy “Pro elektronnu komertsiiu” vid 3 veresnia 2015 roku № 675-VIII. [Law of Ukraine “On electronic commerce” from September 3, 2015 № . 675-VIII]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text>[in Ukrainian].
11. Zakon Ukrainy “Pro tsyfrovyyi kontent ta tsyfrovi posluhy” vid 10 serpnia 2023 roku № 3321-IX. [Law of Ukraine “On digital content and digital services” from August 10, 2023 No. 3321-IX. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3321-20#Text>[in Ukrainian].
12. Poyasniuvalna zapyska do proektu Zakonu Ukrainy “Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy schodo rehuliuвання diial'nosti platform spil'noho dostupu do informatsii, cherez iaki poshyriuiet'sia masova informatsiia Zakonu Ukrainy”. [Explanatory note to the draft Law of Ukraine “On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regarding the Regulation of the Activities of Information Sharing Platforms Through Which Mass Information is Distribute] Retrieved from [blob:https://itd.rada.gov.ua/c03bf3b1-422b-4c46-b815-b7a3fa153032](https://itd.rada.gov.ua/c03bf3b1-422b-4c46-b815-b7a3fa153032)[in Ukrainian].
13. Novikova, N., Diachenko, O., & Honcharenko, O. (2023). Tsyfrovyyi platformy yak draiver rozvytku ekonomiky.[Digital platforms as a driver of economic development.] *Scientia fructuosa*, 150(4), 47–66. [https://doi.org/10.31617/1.2023\(150\)04](https://doi.org/10.31617/1.2023(150)04)[in Ukrainian].
14. Polikrovskyyi, R. (2025). Tsyfrovyyi platformy yak katalizator efektyvnoho proiektnoho upravlinnia v terytorialnykh hromadakh.[Digital platforms as a catalyst for effective project management in territorial communities] *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 338(1), 645–651. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-96>[in Ukrainian].

15. Kokhan, V. P. (2021). Pravove rehuliuвання diialnosti komertsiiynykh tsyfrovyykh platform. [Legal regulation of the activities of commercial digital platforms] *Suchasni problemy prava ta innovatsiinoi ekonomiky* (pp. 104–110). Kharkiv: NDI PZIR NAPrN Ukrainy. [in Ukrainian].
16. Zhybak, A. A. (2024). Osoblyvosti kvazitsentralizovanoi systemy zabezpechennia vykonannia Zakonu pro tsyfrovi rynky. [Features of the quasi-centralized system for ensuring the implementation of the Law on Digital Markets.] *Naukovyi chasopys Ukrainського derzhavnoho universytetu imeni Mykhaila Drahomanova*, 43, 18–23. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series18.2024.43.03> [in Ukrainian].
17. Zhybak, A. A. (2025). Tsyfrovi geitkipery yak vyklyk yevropeiskii modeli pravovoho rehuliuвання onlain-platform. [Digital gatekeepers as a challenge to the European model of legal regulation of online platforms] *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: yurydychni nauky*, 36(75)(3), 152–159. <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2025.3/24> [in Ukrainian].
18. Zakon Ukrainy “Pro publichni konsultatsii” vid 20.06.2024 № 3841-IX. [About public consultations] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3841-20/ed20240620#n10> [in Ukrainian].
19. Uhoda pro hrant Tsilovoho fondu bahatokh donoriv z pidtrymky, vidnovlennia, vidbudovy ta reformuvannia Ukrainy (Proiekt "Stiike, inkluzyvne ta ekolohichno zbalansovane pidpriemnytstvo") mizh Ukrainoiu ta Mizhnarodnym bankom rekonstruktsii ta rozvytku i Mizhnarodnoiu asotsiatsiieiu rozvytku, shcho diiut yak administrator Tsilovoho fondu bahatokh donoriv z pidtrymky, vidnovlennia, vidbudovy ta reformuvannia Ukrainy vid 04.11.2024. [Grant Agreement of the Multi-Donor Trust Fund for Support, Recovery, Reconstruction and Reform of Ukraine (Project "Sustainable, Inclusive and Environmentally Balanced Entrepreneurship") between Ukraine and the International Bank for Reconstruction and Development and the International Development Association, acting as Administrator of the Multi-Donor Trust Fund for Support, Recovery, Reconstruction and Reform of Ukraine dated November 4, 2024] https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996_015-24/ed20241104#n129 [in Ukrainian].
20. Proekt Zakonu pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta Zakonu Ukrainy "Pro banky i bankivsku diialnist" shchodo vprovadzhennia mizhnarodnoho avtomatychnoho obminu informatsiieiu pro dokhody, otrymani cherez tsyfrovi platformy (reistratsiinyi nomer 14025 vid 09.09.2025). [Draft Law on Amendments to the Tax Code of Ukraine and the Law of Ukraine "On Banks and Banking Activities" regarding the implementation of international automatic exchange of information on income received through digital platforms (registration number 14025 dated September 9, 2025)] <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/57296> [in Ukrainian].
21. Commission finds Apple and Meta in breach of the Digital Markets Act. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1085
22. Antitrust: Commission fines Google €2.42 billion for abusing dominance as search engine by giving illegal advantage to own comparison shopping service – Factsheet. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/memo_17_1785
23. Antitrust: Commission fines Google €4.34 billion for illegal practices regarding Android mobile devices to strengthen dominance of Google's search engine. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_18_4581
24. Antitrust: Commission fines Google €1.49 billion for abusive practices in online advertising. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_19_1770
25. Commission fines Google €2.95 billion over abusive practices in online advertising technology. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1992
26. Statystyka poshuku Google za 2025 rik: opryliudneno vrazhaiuchi tsyfry. [Google Search Statistics for 2025: Impressive Numbers Revealed] URL: <https://affmaven.com/uk/google-search-statistics> [in Ukrainian].

27. Commission fines X €120 million under the Digital Services Act. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_2934

28. Rozetka, EVA, ATB ta inshi: reitynh naipopuliarnishykh internet-mahazyniv za veresen 2025-ho [Rozetka, EVA, ATB and others: rating of the most popular online stores for September 2025] <https://www.ucsc.org.ua/rozetka-eva-atb-ta-inshi-rejtyng-najpopulyarnishyh-internet-magazyniv-za-veresen-2025-go/>[in Ukrainian].

29. AMKU nadav KP «HIOTs» rekomendatsii stosovno platezhiv u zastosunku «Kyiv Tsyfrovyi» [The AMCU provided recommendations to the KP “GIOС” regarding payments in the “Kyiv Digital” application] <https://amcu.gov.ua/news/amku-nadav-kp-hiots-rekomendatsii-stosovno-platezhiv-u-zastosunku-kyiv-tsyfrovyi>[in Ukrainian].

30. AMKU nadav rekomendatsii Blablacar [AMCU provided recommendations to Blablacar] <https://amcu.gov.ua/news/amku-nadav-rekomendatsii-blablacar>[in Ukrainian].

31. Kravchenko, A. A., Kyzymenko, I. O., Krasilnikova, O. V., & Husieva, N. Yu. (2025). ETYKA V TsYFROVOMU SUSPILSTVI: VYKLYKY TA PERSPEKTYVY. [ETHICS IN THE DIGITAL SOCIETY: CHALLENGES AND PROSPECTS] Kulturolohichnyi almanakh, (1), 215–232. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2025.1.24> [in Ukrainian].

